

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נישואין (טז)

יט' אייר תשפ"ב 1425 (שנה כז')

הפטרה: "ה' עוזי" (ירמיהו טז)

פרשת בזוקות

"אם בזוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" (כו,ג)

פירש רבינו 'האביר יעקב' אבוחצירא זצ"ל: כל הברכות האמורות בתורה ינתנו ביד גדושה ורחבה, במאור פנים ושפע נהרה, כאשר נלך בדרכי אבותינו הקדושים ואמותינו הצדקניות. וזה שנאמר: "אם בזוקותי תלכו ואת" ר"ת "אבות", לומר לנו רק שנצמד ונכוון דרכנו ומעשינו כמעשי אבותינו שהקדישו את כל ישותם אליו יתברך לעשות לו נחת רוח נזכה לשפע ברכה עד בלי די (מעין השבוע) גם בני זוג הבונים את ביתם על יסודות התורה והיראה יזכו לברכה והצלחה בבני חי ומזוני.

"לא יבקר בין טוב לרע" (כו,לג)

אמר הבעל שם טוב הקדוש זיע"א: כשאדם רוצה לעשות איזה דבר ואינו יודע האם הוא טוב או רע, יפשוט עצמו מכל ההנאות שיבואו לו מאותו הדבר ואז יוכל לדעת ולהבחין בין טוב לרע, כי כל זמן שיש לו איזו הנאה, הרי הוא משוחד וקרוב אצל עצמו שלא לראות את האמת. וזה שנאמר: "לא" - שתעשה עצמך כלא ואין ותשים בצד הנאת עצמך אז: "יבקר בין טוב לרע" - תוכל להבחין האם הדבר הוא טוב עבורך או שמא רע. גם בעניין השידוכים כשנפגשים מס' פעמים וקשה לאחד הצדדים להכריע האם זה השידוך האמיתי שלי? לכן יזיז לצד העניינים השוליים המונעים ממנו להחליט נכונה ויבחן על פי הנתונים המהותיים האם הצעה זו טובה עבורו או לא, וכך יוכל להחליט החלטה אמיתית!

גדולתו של צדיק

מעשה שהיה

מספר שנים לפני פטירתו של מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל, נפטר יהודי מהעיר אלעד והשאיר אחריו אלמנה ויתומים. מטה לחמה של האלמנה נשבר תוך תקופה קצרה, והיא עמדה בפני שוקת שבורה, אין מי שיפרנס את הבית והיתומים זועקים ללחם. בצר לה החליטה שהיא עושה מעשה, היא נסעה לביתו של מרן רבי עובדיה יוסף כדי לבקש ממנו עזרה. היא הגיעה לבית מר"ן בשעה עשר בלילה, נקשה על הדלת ואחד מבני הבית פתח ושאל למבוקשה והיא השיבה שהיא רוצה להיכנס לרב. אמר לה: "עכשיו כבר לילה, הרב כרגע לומד ואין קבלת קהל, תבואי מחר ויכניסו אותך". והאישה השיבה: "תכנס לרב עובדיה ותגיד לו שאני אישה אלמנה וברצוני לדבר איתו, אם הוא יגיד לי לבוא מחר, אז אני אבוא מחר".

הוא נכנס לרב ואמר לו: "יש כאן אישה אלמנה מהעיר אלעד, היא רוצה לדבר עם הרב, אמרתי לה שתבוא מחר". "היא אלמנה, תכניסו אותה מיד", ענה הרב.

האלמנה נכנסה למר"ן ופרצה בבכי מר בספרה על בעלה שנפטר, על היתומים שנותרו ללא משענת ועל מטה לחמה שנשבר. מר"ן זצ"ל הזיל דמעות לשמע צרתה, והיא הוסיפה ואמרה:

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:35-7:39 * סוף זמן ק"ש 8:24-8:26

9:01 יציאת ש"ת: 9:01

8:07 יציאת שבת: 8:07

7:15 כניסת שבת: 7:15

"כבוד הרב, לא באתי לכאן כדי לבקש ברכה, באתי לבקש עזרה, האם יש דרך לעזור לי?" כוונתה היתה, שמכיוון שהרב מעורב ומכיר ארגוני חסד, הוא ימליץ בפניהם שיסייעו לה. אבל מרן זצ"ל אמר לה: "הסירי דאגה מליבך, אני אעזור לך כל חודש, אך אני מבקש שאף אחד לא ידע על כך. תבואי לפה כל חודש ותקבלי ממני מעטפה, אבל רק אני ואת יודעים מזה". ואכן כך היה, האישה הייתה מגיעה פעם בחודש ובני הבית לא ידעו למה הגיעה. היא הייתה נכנסת לרב, לוקחת את המעטפה ויוצאת, כך במשך שבע שנים. זה היה ההסכם בינה לבין רבינו מרן הרב עובדיה יוסף.

והנה בעוונותינו הרבים נפטר מר"ן מאור ישראל זכר צדיק וקדוש לברכה, ויחד עם הבכי של כל עם ישראל בכתה גם האלמנה בכי קשה ועצוב, בכי כפול על הסתלקותו של גדול הדור, וגם שכעת הסתלק מי שעזר לה בכלכלת הבית.

עברו להם חמישה חודשים מפטירתו של מרן, והאישה שהייתה במשבר כלכלי גדול חשבה לעצמה: אמנם מר"ן לא נמצא בין החיים, אבל צדיקים במיתתם קרויים חיים. אני אלך לציון שלו ואתפלל להקב"ה שזכות מרן תעמוד לי והוא יעזור לי.

היא נסעה מאלעד לירושלים באוטובוס, הגיעה לקברו של מר"ן ומיד פרצה בבכי. הדמעות שלה הרטיבו את המצבה, והיא לא יצאה משם עד שסיימה את כל ספר התהלים, למעלה משלוש שעות בדמעות רותחות. לאחר מכן חזרה באוטובוס לביתה שבאלעד, הגיעה בשעות הערב עייפה וסחוטה נפשית וגופנית, היא מזגה לעצמה כוס מים והתיישבה על הספה.

טרם הספיקה לשתות את המים ותרדמה נפלה עליה, והנה היא רואה את רבנו מרן הרב עובדיה זצוק"ל, והוא אומר לה: "בתי למה תבכי? כמו שעזרתי לך בחיי חיותי, כך גם עכשיו אני אעזור לך. הקשיבי לי, ביום חמישי הקרוב באולם בית ישראל בירושלים בשעה אחת בצהריים, תתקיים ברית, בברית יהיה נוכח יהודי בשם שלום סעדון, לכי אליו ותגידי לו שהרב עובדיה שלח אותך, והוא יעזור לך".

האלמנה התעוררה ואמרה לעצמה: חלמא טבא חזיתי... אך חלומות שווא ידברון, הרי אין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו, הייתי כל היום בקבר של מר"ן, התפללתי שם וחשבתי עליו ולכן חלמתי עליו. היא קראה קריאת שמע על המיטה, נכנסה לחדרה והלכה לישון.

והנה היא חולמת את אותו חלום בפעם השניה, וגם בחלום זה שוב פונה אליה מר"ן ואומר לה: "בתי, למה תבכי, כמו שעזרתי לך בחיי חיותי גם עכשיו אעזור לך. ביום חמישי הקרוב באולם בית ישראל בירושלים תתקיים ברית מילה, יהיה שם יהודי בשם שלום סעדון, תלכי אליו ותגידי לו שהרב עובדיה שלח אותך, שיעזור לך".

היא התעוררה מהחלום, והפעם הבינה שאם חלמה את אותו חלום פעמיים, אז יש דברים בגו, יש פה איזה מסר. חשבה לעצמה: הרי אין לי מה להפסיד, אסע אפוא לירושלים.

ואכן לאחר מאמץ רב והכוונה שביקשה מהעוברים ושבים הגיעה לאולם בית ישראל. היא הבחינה בכניסה לאולם שיש שילוט – חץ ימינה, בר מצוה. וחץ שמאלה, ברית מילה. היא נכנסה לאולם שבו אמורה להיות הברית והמתנה. לאט לאט הגיעו בני המשפחה, ההורים הצעירים עם התינוק, הציבור התאסף והברית החלה.

היא פנתה מעזרת הנשים לאחד האברכים ושאלה: "האם יש פה יהודי בשם שלום סעדון?" והאברך השיב לה: "כן, הנה הוא פה, האם את רוצה שאקרא לו?". אך היא השיבה: "לא, הברית מתחילה עכשיו, אבל מיד לאחר הברית אני מבקשת שתקרא לו".

[ר' שלום סעדון, בצעירותו היה מעביר את השיעורים של מרן הרב עובדיה יוסף בלוויין. מרן זצ"ל בירך אותו שבזכות זיכוי הרבים שהוא עושה הקב"ה ישפיע עליו שפע גדול של עושר, ואכן הוא נעשה לעשיר גדול].

בסיום הברית ניגש האברך לשלום סעדון ואמר לו שיש פה אישה שרוצה לדבר איתו.
 ר' שלום ניגש אליה ושאל למבוקשה. "תשמע", אמרה לו האישה, "אתה בוודאי תחשוב שאני משוגעת או מדומיינת, אבל אני חייבת לומר לך את מה שיש לי בלב. אני אישה אלמנה, הרב עובדיה יוסף שלח אותי אליך כדי שתעזור לי..."
 שלום סעדון שמע את הדברים, נפל והתעלף...

נוצרה מהומה באולם, המוהל, הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א ראש ישיבת אור החיים ניגש לברר על מה המהומה. שלום סעדון התעורר והרב שאל אותו מה קרה?
 "שהרב ישמע מה שיש לאשה זו לומר", אמר ר' שלום לרב. ואכן האלמנה סיפרה בתמימות לרב אלבז את כל הסיפור מתחילתו ועד סופו. ואז הוסיף ר' שלום וסיפר את החלק השני והמדהים של המעשה:

"אני לא קשור בכלל לברית הזאת, אני לא מבני המשפחה, אין לי שום קשר לאנשים פה. הרב עובדיה בא אלי השבוע בחלום ואמר לי: 'בני, ביום חמישי בשעה אחת בצהריים באולם בית ישראל בירושלים תיערך ברית מילה, תגיע לשם אישה אלמנה שתבקש ממך עזרה, אני מבקש ממך שתעזור לה'."

ואז פנה שלום סעדון לאשה ושאל אותה: "תגידי לי, כמה כסף הרב עובדיה נתן לך כל חודש?", היא השיבה: "הרב היה נותן לי כל חודש ארבעת אלפים ₪ אותם היה מפריש מהמשכורת שלו". אמר לה שלום סעדון: "מהיום תקבלי ממני כל חודש ארבעת אלפים ש"ח ממר"ן, ועוד ארבעת אלפים ש"ח ממני". (סיפר הרב צבי נקר הובא באתר דירשו)

הלכות נישואין [ד]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (ש"ע אבה"ע סי' א ס"א, וגם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי"ג ס"ס). ומצוה גדולה היא זו שבא תלוי קיום העולם וישובו (ענין ש"ע ס"ס, ילקו"י שובע שמחות ח"א להשל"ץ יחאק יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (ילקו"י סי"ג).
 כל אחד ואחת ישתדלו לעסוק בלשדך בנים ובנות (ילקו"י פ"א ס"כ), נישואין כהלכה לגר"מ כהן סי' א ס"א) ובפרט מעוכבי שידוך שנמצאים בשכנותם (ז.ע.).

הכנות לנישואין [ד]

ב. מנהג טוב והגון שהחתן יטבול במקווה טהרה ביום החופה (ילקו"י פ"ג ס"א, נישואין כהלכה סי' ה ס"יט, הנישואין כהלכה ואגדה לגר"ד נקי עמ' 153) וכשאינו יכול לעשות כן ישפוך על גופו תשעה קבין (13 ליטר) מים ויכול לעשות זאת כשעומד תחת ברז המקלחת (נישואין כהלכה ס"ס) ואם אינו יכול יוסיף בלימודו והתורה מטהרתו באותו היום (הנישואין כהלכה ס"ס, ילקו"י ס"ס).
 ג. ראוי שהחתן ירבה בצדקה ביום החופה, שיזכה לזרע של קיימא (הנישואין כהלכה סי' ה ס"כא, ילקו"י פ"ג ס"טו, ילקוט מעט לועז דברים).
 ד. בית כנסת טוב והגון שהחתן מתפלל בו ביום החופה [שבערב החופה] בשחרית ומנחה אומרים תחנון כרגיל, אולם כשמתפללים מנחה באולם החתונה בסמוך ממש לחופה עם קהל המוזמנים, המנהג שאין אומרים תחנון (הנישואין כהלכה סי' ה ס"כב, ילקו"י פ"ג ס"טו).
 ה. יש נוהגים שהכלה קונה את הטלית לחתן, ומנהג זה לא פשט אצל הספרדים [רק לאחרונה]. על כל פנים בוודאי שאין לגרום למחלוקת בעבור מנהג זה (ילקו"י פ"ו ס"יא).

מעמד החופה והנישואין [א]

ו. קודם ה"חופה" כותב הרב מסדר הקידושין את ה"כתובה" בנוכחות החתן ושאר הנוגעים בדבר (ש"ע אבה"ע סי' נה ס"ג, סי' סו ס"א, הרמ"א סי' סא ס"א, ילקו"י פ"ה ס"א) [היינו משלימים את הפרטים בשטר הכתובה המוכן כגון: פרטי חתן וכלה, העדים וכדו'] (הנישואין כהלכה ואגדה עמ' 154).
הטעם: ה"כתובה" הינה שטר מחויבות הבעל לאשתו בה הוא מתחייב לתת לאשתו סכום כסף שנקבע מראש באם יגרשה או ימות ח"ו. עיקר הטעם שתיקנו את ה"כתובה" כדי שלא תהא קלה בעיניו לגרשה כי כעת שיש חוב שרובץ עליו הוא יחשוב טוב טוב קודם שיגרשה כי יודע שיצטרך לשלם טבין ותקילין.
 ב"כתובה" יש מחויבויות נוספות כגון: להוקיר, לכלכל, לפרנס וכו' את האשה. (הנישואין כהלכה ואגדה ס"ס).
 ז. אין בני הזוג רשאים לחיות יחד חיי אישות בלי "כתובה" ולכן תיקנו חז"ל לכתוב את ה"כתובה"

קודם ה"חופה" ואפילו אם במשך השנים אבדה הכתובה על הבעל לכתוב "כתובה" חדשה (ק"ע אבה"ע סי' סו ס"ג) מכל מקום כיום כותבים מראש גם "עותק כתובה" [שנשמר במשרדי הרבנות המקומית] וזה מצילם עד שיכתבו כתובה חדשה (הגישואין בהלכה ואגדה עמ' 154).

ח. אם החתן ספרדי [יוצא עדות המזרח] יש להשתמש בכתובה בנוסח ספרדי אפילו שהכלה אשכנזי ואם החתן הוא אשכנזי יש להשתמש בכתובה בנוסח אשכנזי אפילו שהכלה ספרדייה (ק"ת יצי"א לרש"ל עובדיה יוסף ח"ג אבה"ע סי' יב, ילקוי"י לרש"ל יצחק יוסף פ"ה ס"יא, משפט הכתובה לגר"א זר שלום ח"א פ"ב ס"ה, הגישואין בהלכה ואגדה עמ' 177-176).

ואין השיוך העדתי [ספרדיאשכנזי] של הרב המקדש קובע בזה כלל!! (סס), ולכן צריך החתן לוודא עם הרב מסדר הקידושין שהביא אתו את נוסח ה"כתובה" המתאים לעדתו (סס).

הסבר: יש שינויי נוסח משמעותיים בין הספרדים לאשכנזים, שנוסח הכתובה הספרדי כולל שבועה חמורה ותקיעת כף כמחויבות לקיום הכתובה, משא"כ באשכנזי. בנוסח הכתובה האשכנזי נאמר שהכתובה היא מהתורה [=דחזו ליכי מדאורייתא] אך הספרדי מדרבנן [=דחזו ליכי"]. גם סכום הכתובה משתנה מכתובה ספרדית לאשכנזית. חלק מהראשונים סוברים שספרדי שהשתמש בכתובה אשכנזית אין תוקף לכתובה והיא פסולה ולכן כל אחד צריך לדבוק במנהגי אבותיו. וכן יש לשים לב שהמקדש שהוא ראש הישיבה של החתן, יקדש עם כתובה ספרדית תקינה (ע"פ חילוקים הנ"ל). (ילקוי"י פ"ה ס"יא בהערות, פ"ט ס"כד, הגישואין בהלכה ואגדה עמ' 176-177, גישואין בהלכה סי' י).

ט. יש להקפיד לבחור רב מסדר קידושין בעל ניסיון [ועדיף לברר עליו ברבנות המקומית במחלקת גישואין] ולא לבחור רב מסדר קידושין רק בגלל קולו הערב או שיש לו יכולת לערוך חופה בצורה מרתקת ומלהיבה.

הסבר: כתובה שלא כתובה כראוי יכולה לגרום לצרות רבות בין בני הזוג שמתחתן : אם בשלום בית, אם בילודה [לידת ילדים והקושי בכך], אם בדירת מגורים וכל מה שמסביב למשפחתיות (משפט הכתובה ח"ה פ"עז ס"ח-י, גישואין בהלכה סי' י ס"מז) כמו כן יש מצבים שה"כתובה" נפסלת מכתובה לא תקינה ונגרם מצב של חיי גישואין ללא כתובה שאסור (הגישואין בהלכה ואגדה עמ' 176).

י. החתן שחותם על הכתובה צריך להבין ולדעת מה הם החיובים שהתחייב לאשתו ולא לחשוב שהחתמה על הכתובה היא כעין טכס דתי בלבד, ולכן בעת מילוי הכתובה כל רב המסדר חופה וקידושין יסביר לחתן מה הם החיובים וכל מה שכתוב בכתובה [גם הרבנות מצרפת לכתובה תרגום קצר בעברית]. מכל מקום חתן שחתם אינו נאמן לומר שלא הבין מה שכתוב בכתובה (חתמת התחייבות!!) (ילקוי"י פ"ט ס"ז, ק"ת הראשון לזיון מר"ן יצחק יוסף ח"א אבה"ע סי' כב כסופו).

הטעם: ה"כתובה" כתובה בלשון ארמית שזו השפה שהיתה מדוברת בתקופת התנאים והאמוראים ולכן נכתבה בשפה זו כדי שהבעל, האשה והעדים יבינו. מכל מקום אף שהשפה המדוברת היום היא עברית לא רצו חכמי הדורות לשנות את אשר תוקן כבר וכן כדי לא להפסיד את משמעויות המילים בארמית. מ"מ זה לא פותר את החתן מלהבין את אשר כתוב בכתובה ולכן יש את התרגום בנפרד, למרות שחותם על הנוסח בארמית (ק"ת הראשון לזיון סס).

יא. אין למסדר קדושין לתת יד לסידור קידושין וכתובה כאשר בני הזוג מסתירים את נישואיהם מהרשויות הרשמיות [כדי להרוויח מעמד מסוים מתוגמל שאותו יפסידו אם יוודע לרשויות שהתחתנו] היות ודבר זה נותן פתח לתקלות "אשת איש" ר"ל ולקטטות בלי יכולת להגן על האשה כשרוצים להתגרש כי הכתובה אינה רשמית וכדו' (משפט הכתובה ח"א פ"ג ס"ה).

יב. בעת מילוי טופס הכתובה ע"י הרב עורך הקידושין ובנוכחות החתן ואבי הכלה ... צריכים לפרט בפני הרב, החתן ואבי הכלה לגבי הכלה את כל השמות והכינויים שלהם ואפילו שם לוועזי ולא רק הרשומים בתעודת זהות הן בהווה והן בעבר ומידת השימוש בהם וכן איך כותבים את השם בכתוב מלא או חסר וכן אם ההורה הוא הורה מאמץ יש לומר זאת שפרטים אלו חשובים במילוי הכתובה (ילקוי"י פ"ה ס"ד, הגישואין בהלכה ואגדה עמ' 168-163, גישואין בהלכה ואגדה סי' י ס"כז-לד).

וכמו כן אולמות שנמצאים מחוץ לעיר שלא במקום ישוב יש לברר לאיזה מועצה אזורית הם שייכים שזה פרט חשוב שצריך לציין בכתובה (הגישואין בהלכה ואגדה עמ' 165-163, משפט הכתובה ח"א פ"יב).

מנין שחרית באשדוד בימים א-ז בשעה 45:7 בבית כנסת אוהל יצחק [מרכז רוחני בית ישועה]
רח' אחי"א אילת 10 אזור א' *כיבוד עשיר אחרי התפילה

שעור לגברים באשדוד בכל שבת אחר הצהריים בשעה 4:00 בנושא: פרשת שבוע ואגדה
עם הרב יוסף עזרי בבי"ח החיד"א רח' יצחק הנשיא 22 אזור ג' – 5:30 מנחה

העלון לרפואת אילן רפאל בן כרמלה הי"ו מתומכי העלון, נא להתפלל לרפואתו

לאיחוד דרוש מתנדב להעביר שקית עלונים לשכונת רוממה בירושלים מאשדוד בכל שבוע

טל': 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com